

**16. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica:
Knjižnice, osnivači, zajednica: Dijalog za promjene.
Hrvatsko knjižničarsko društvo, Nacionalna i sveučilišna
knjižnica u Zagrebu i Sveučilišna knjižnica Rijeka.**

Lovran, 15. – 18. svibnja 2019.

Znanstveno-stručni skup *16. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica* održan je od 15. do 18. svibnja 2019. u Lovranu pod radnim naslovom *Knjižnice, osnivači, zajednica: Dijalog za promjene*. Organizator skupa bilo je Hrvatsko knjižničarsko društvo, Sekcija za visokoškolske i specijalne knjižnice, a suorganizatori Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu i Sveučilišna knjižnica Rijeka. Programom su obuhvaćena domaća i inozemna predavanja, posterska izlaganja u okviru zadane teme te predstavljanje sponzora. Skup je otvorila predsjednica Sekcije za specijalne i visokoškolske knjižnice Hrvatskoga knjižničarskoga društva Edita Bačić.

Dijana Machala iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu izlaganjem je nastojala ponuditi odgovore na pitanje nalazi li se visokoškolsko knjižničarstvo na putu promjena ili je zahvaćeno stanjem postmoderne krize identiteta, posebno u kontekstu digitalne i otvorene znanosti. Jadranka Stojanovski s Instituta Ruđer Bošković upoznala je slušateljstvo s Planom S, koji naglašava ulogu i važnost institucijskih i tematskih digitalnih repozitorija, zbog čega knjižnice trebaju nastaviti rad na osiguravanju stabilne i kvalitetne infrastrukture za pohranu, čuvanje, kontrolu i diseminaciju rezultata istraživanja u otvorenom pristupu. Posebno je naglasila ulogu knjižnica u identificiranju nedostataka u sadašnjem sustavu vrednovanja znanstveno-istraživačkoga rada te upućivanju na prednosti otvorene znanosti i podizanje svijesti znanstvene zajednice o potrebi za kvalitetnijom i učinkovitijom znanstvenom komunikacijom. *Open Science – ključ institucijskog i društvenog razvoja* tema je predavanja Alena Ružića sa Sveučilišta u Rijeci. Diljem svijeta širi se svijest o potrebi javnoga upravljanja znanjem kao javnim dobrom koje Europska komisija i Europska udruga sveučilišta (European University Association, EUA) intenzivno provode. Europska komisija do sada je učinila velike napore u ostvarivanju strategije otvorene znanosti. Sveučilište u Rijeci jedina je hrvatska visokoškolska i znanstvena institucija koja je donijela vlastitu deklaraciju o otvorenoj znanosti, te je pod svojim predsjedanjem potaknulo donošenje Deklaracije o otvorenoj znanosti regije Alpe-Adria (Alps-Adriatic Rector's Conference, AARC). Sveučilište je ujedno i aktivno uključeno u aktivnosti EUA-a unutar predmetnoga područja. Istraživanje *Analiza hrvatske znanstvene produktivnosti za razdoblje 2014.-2018. godine* pripremile su Alisa Martek, Ivana Čadovska i Sonja Borak iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Svrha rada bila je prikazati hrvatsku znanstvenu produktivnost u navedenom razdoblju koristeći podatke dostupne na portalu *Web of Science*, iz rele-

vantnih indeksa Web of Science Core Collection. Autorice su prikazale dobivene rezultate prema godini objave rada, znanstvenom području, vrstama publikacija i vrsti pristupa.

Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti s osvrtom na Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu u Zagrebu tema je Tatijane Petrić iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Pri analizi navedenoga zakona autorica je izdvojila faktore bitne za promjene uvjeta i stanja u kojima trebaju poslovati knjižnice 21. stoljeća s obzirom na nove zakonske promjene, kao i utjecaje novih tehnologija na promjenu poslovanja knjižnica. *Stručni standardi za specijalne knjižnice u Sloveniji* (2018.-2028.) tema je koju su predstavile Barbara Kavčič iz Ministarstva kulture Republike Slovenije i Violetta Bottazzo. Slovenske specijalne knjižnice čine važan dio informacijske strukturalne mreže slovenskih knjižnica. Shodno navedenom, autorice su rad podijelile na tri dijela. U prvom dijelu prikazale su povijest standarda za specijalne knjižnice u Sloveniji, a u drugom su dijelu predstavile istraživanje slovenskih specijalnih knjižnica. Istraživanje je provedeno s ciljem pripreme stručnih standarda i upoznavanja Komisije za stručne standarde sa stvarnim stanjem na području specijalnoga knjižničarstva. Treći dio namijenjen je predstavljanju samih standarda: što ih čini, što obuhvaćaju te kako se primjenjuju u svakodnevnom radu u specijalnim knjižnicama. U izlaganju *Pristup zaštiti osobnih podataka u praksi visokoškolskih i specijalnih knjižnica* Anita Katić iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu analizirala je rezultate ankete provedene u specijalnim i visokoškolskim knjižnicama središnje Hrvatske s ciljem istraživanja primjene temeljnih načela zaštite osobnih podataka i ispitivanja prakse postupanja s osobnim podatcima. Provedenom anketom ujedno je ispitala educiranost knjižničara u postupanju sukladno obvezama u matičnoj ustanovi. Vlatka Božičević s Katoličkoga bogoslovnoga fakulteta Zagreb, Emilia Domazet iz Metropolitanske knjižnice Zagrebačke nadbiskupije – Hrvatski državni arhiv i Irena Gotal iz Biskupijske knjižnice Varaždin izlaganjem na temu *Kamo su "nestale" crkvene knjižnice?* osvrnule su se na promjene koje donosi novi Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti na razini čitave knjižničarske djelatnosti, a napose među crkvenom knjižničarskom zajednicom. Autorice su izlaganjem nastojale pojasniti tko su korisnici i zaposlenici crkvenih knjižnica, kako se financiraju te koje su njihove specifičnosti, s kojim se poteškoćama susreću te kakva im je perspektiva s obzirom na nove zakonske propise koji im baš ne idu u prilog. *Knjižnica Hrvatskoga vojnoga učilišta (HVU) "Dr. Franjo Tuđman" – knjižnična djelatnost u labirintu zakona* izlaganje je Alme Lušetić, koja je upoznala slušateljstvo da Knjižnica HVU-a djeluje u području niza propisa kao što su Zakon o obrani, Zakon o službi u Oružanim snagama, Zakon o tajnosti podataka i dr. Svi ti zakoni utječu na svakodnevni rad knjižničara te je autorica pokušala dati odgovor na pitanje je li moguće i na koji način uskladiti oprečne zahtjeve te omogućiti kvalitetan rad knjižnice koji zadovoljava potrebe korisničke zajednice. Vesna Golubović iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu u izlaganju pod naslovom *Obvezni primjerak u (novom) Zakonu o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti* izložila je pro-

mnjene u sustavu obveznoga primjerka u odnosu na novi zakon – stari zakon te što bi Pravilnik o obveznom primjerku trebao obuhvatiti.

Jasna Dolić i Roberta Subjak s Pravnoga fakulteta Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku prvi dio rada posvetile su povijesnomu dijelu formalnoga obrazovanja na području grada Osijeka od njegovih početaka do danas, kao i neformalnomu obrazovanju i cjeloživotnomu učenju. U drugom dijelu osvrnule su se na trenutačnu situaciju knjižnica i knjižničara visokoškolskih ustanova Sveučilišta u Osijeku, njihovu edukaciju i sudjelovanje u znanstveno-nastavnom postupku, s posebnim osvrtom na knjižnicu Pravnoga fakulteta. Dorja Mučnjak s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu upoznala je prisutne s kojim se izazovima knjižničari i knjižnice susreću za vrijeme mentoriranja studenata knjižničarstva. Dobiveni rezultati poslužiti će kao podloga za stvaranje sustava podrške knjižnicama i knjižničarima-mentorima za što kvalitetnije obavljanje toga vrlo zahtjevnoga posla. Predstavnice Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu Blaženka Klemar-Bubić i Dubravka Luić-Vudrag predstavile su obveze i ulogu mentora predmetnoga knjižničara te probleme s kojima se susreću u visokoškolskoj knjižnici. Ulogu Informacijskoga centra Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu u edukaciji knjižničara predstavile su nam Irena Pilaš i Goranka Mitrović. Autorice u radu navode brojčane pokazatelje i ostvarene programe te analiziraju postignuto. O doprinosu visokoškolskoga knjižničarstva Srbije problematici ekonomskoga razvoja i srodnih disciplina u kontekstu digitalnoga druženja govorila je Vesna Župan iz Univerzitetske biblioteke “Svetozar Marković” iz Beograda.

Sonja Borak, Sanela Karabašić i Ivona Milovanović iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu izlaganjem su opisale koncept i način izvođenja edukacijskih radionica s obzirom na ciljane skupine polaznika te iznijele dosadašnja iskustva, izazove i pokazatelje uspješnosti u provođenju istih. Program cjeloživotnoga učenja *Informacijski alati za istraživače* predstavile su Sandra Cuculić, Ivana Dorotić Malić, Jana Krišković Baždarić, Branka Pemper i Branka Turk iz Sveučilišne knjižnice u Rijeci. Knjižnica se je tim programom uz vlastite ciljeve uključila i u ostvarenje jednoga strateškoga cilja sveučilišta – povećanje znanstvene produktivnosti i vidljivosti znanstvenoga rada. Ljiljana Hajdin, Bernarda Kos i Ladislav Cvetko s Fakulteta organizacije i informatike u Varaždinu u radu su nastojali prikazati stanje i percepciju studenata o vlastitoj informacijskoj pismenosti, kao i rezultate provođenja takvih programa. Damjana Frančić iz Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli predstavila je predloženi sveučilišni izborni kolegij *Informacijska pismenost*, čiji je cilj osposobiti studente za pretraživanje, pronalaženje, vrednovanje i uporabu informacija te korištenje informacijskih izvora. Evgenia Arh s Medicinskoga fakulteta Sveučilišta u Rijeci i Dejana Golenko s Pravnoga fakulteta Sveučilišta u Rijeci predstavile su modele i standarde informacijske pismenosti u području prava i medicine. S Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Mojca Brenko-Puzak i Lahorka Crnković predstavile su Merlin, sustav za e-učenje. Nastavnici ga koriste kao nadopunu u

nastavi, no odlučili su u Merlin uključiti i Knjižnicu Fakulteta prometnih znanosti. Autorice su u izlaganju prezentirale mogućnosti sustava te su savjeti i korisne informacije sada studentima dostupni i *online*. Lovela Machala Poplašen analizirala je sudjelovanje knjižničara Knjižnice “Andrija Štampar” Škole narodnoga zdravlja “Andrija Štampar” Medicinskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u izvedbi diplomskoga i poslijediplomskoga studija Medicinskoga fakulteta u Zagrebu, na kolegijima koji su vezani uz vještine pronalaženja, vrednovanja, organizacije i korištenja informacija. Sanja Brbora iz Sveučilišne knjižnice u Splitu u svojem je izlaganju prezentirala rezultate ankete budućega studija akademske pismenosti, ali i moduse privlačenja studenata u takav studij. Tamara Krajna predstavila je primjer sudjelovanja knjižničara u visokoškolskoj nastavi, kakva se od akademske godine 2018./2019. provodi na Fakultetu strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Zagrebu. Marina Neđić iz Biblioteka grada Beograda osvrnula se je na predstavljanje osoba s invaliditetom kao korisnika knjižničnih usluga u specijalnim knjižnicama, gdje se oni pojavljuju kao korisnici raznovrsnih zbirki, kulturno-obrazovnih sadržaja i sudionici projekata.

Ivana Milovanović i Ivana Čadovska iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu u svojem su izlaganju na primjeru Digitalnoga repozitorija Sveučilišta u Zagrebu analizirale pohranjene objekte s obzirom na vrstu i pristup sadržajima. Naglasak su stavile na njihovo korištenje te su pokušale dati odgovor na pitanje utječe li otvoreni pristup radovima na njihovo korištenje, odnosno na omjer pregledavanja i preuzimanja. Dina Vrkić i Ivana Majer predstavile su praksu Središnje medicinske knjižnice Medicinskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u korištenju društvene mreže Facebook. Tatjana Aparac-Jelušić i Lejla Kodrić Zaimović predstavile su postojeći decentralizirani knjižnično-informacijski sustav na Univerzitetu u Sarajevu, a potom i planirane aktivnosti uvođenja novih i centralizacije postojećih knjižničnih službi i usluga u novoj zgradi knjižnice. Amelia Kovačević iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu izlaganjem je prikazala izložbenu aktivnost kao jedan od načina na koji Knjižnica uspostavlja dijalog s javnošću i zagovara knjižničarstvo. Milena Bušić iz Muzeja Grada Zagreba i Iva Vrkić s Prirodoslovno-matematičkoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prikazale su iskustva specijalnoga i visokoškolskoga knjižničara na poslovima izdavačke i izložbene djelatnosti njihovih ustanova. Marijana Mišetić i Nevja Raos s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prikazale su na koji način, osim uobičajenom komunikacijom s korisnicima, ispričati priču o zbirci i knjižnici koja integrira korisnika u narativ o važnosti i trajnosti vrijednosti koje knjižnica nudi, otkrivajući mu pritom ne samo raznolikost svojih višestrukih identiteta, nego i stvarni smisao imperativa izgradnje zajednice, kohezijskoga povezivanja i srastanja korisnika i zbirke. Elvira Gotal, Jasmina Sočo i Lana Zrnić s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu obrazložile su potrebu i tijek uključivanja Knjižnice Filozofskoga fakulteta u projekt Zelenih knjižnica te kada i kako su počeli aktivno provoditi sadržaje i projekte vezane uz zelene teme. Melinda Grubišić Reiter iz Gradske knjižnice “Juraj Šižgorić” u Šibeniku prikazala je povijest spe-

cijalnih knjižnica na prostoru Šibenika, te govorila o odnosu matičnih ustanova prema knjižnicama, knjižničarskoj struci i njezinim djelatnicima.

Kao i obično, sponzori su se imali prilike predstaviti i kraćim izlaganjima: Elsevir, Clarivate Analytics, Scientific Knowledge Services, Emerald Publishing Limited, EBSCO, Cambridge University Press, Oxford University Press, ProQuest, De Gruyter i CAS – American Chemical Society, SciFinder.

Na završnoj raspravi skupa naglašena je važnost komunikacije sa zajednicom i informacijske pismenosti kao dijela cjeloživotnoga obrazovanja.

Emilia Domazet